

СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

ПРОТОКОЛ

№ 41

от заседание, състояло се на 21.05.2004 г.

ПРИСЪСТВАЛИ: доц. д-р Лилия Райчева, доц. д-р Маргарита Пешева, Мария Стефанова, проф. Марко Семов, Райна Николова, Райчо Райков, Стефан Димитров, Тома Иванов, Юлиана Тончева.

ОТСЪСТВАЛИ: няма.

ДНЕВЕН РЕД:

1. Събеседване с тримата кандидати за генерален директор на БНР:

- Събеседване с Поля Станчева - начален час – 10,00 часа.
- Събеседване с Георги Папакочев – начален час – 10,50 часа.
- Събеседване с Александър Велев – начален час – 11,00 часа.

Начало на заседанието 10,00 часа, водено от Райчо Райков, Председател на СЕМ, протоколист - Михаела Йоргова.

• Събеседване с Поля Станчева.

Райчо Райков откри заседанието с една точка в дневния ред – провеждане на събеседване с тримата кандидати за генерален директор на БНР. Той изказа благодарност на Тома Иванов и на техническата комисия за тяхната “експедитивност и въображение”, за да е налице вече изборът на генерален директор на БНР чрез тайно гласуване. На заседанието предния ден Съветът е решил, че в рамките на 40 минути ще бъде проведено събеседване с кандидатите в свободна форма. След встъпителните думи Райчо Райков даде думата на Поля Станчева.

Изказвайки своята благодарност към СЕМ, във встъпителните си думи **Поля Станчева** отбеляза, че по време на събеседването в БТА, в рамките на регламентирания един час се е опитала да изложи вижданията си, като е акцентирала върху основните неща. Готова е сега да отговаря на въпроси – ако има нещо останало неизяснено. Смята, че поради малкото време не е поставила специално акцент върху програмата “Христо Ботев”.

В тази връзка **Мария Стефанова** постави въпрос относно изчистването на формата на “Христо Ботев”, защото през годините, като че ли програмата не си е намерила точен формат – има нужда от изчистване - да не е публицистика, а наистина да има образование и култура, т.е. това, което е най-старото призвание на програмата.

Поля Станчева каза, че е поръчано още преди една година сериозно социологическо проучване на програмата “Ботев”, като е очертан профилът на нейната аудитория. В резултатите от проучването ясно са излезли неща, които подсказват, че програмата се развива в правилна посока. Пътят е да бъде превърната тази програма в културно-образователна, т.е. хората, които слушат “Ботев”, искат да чуят онези програми, които имат образователен профил и са насочени към аудиторията, жадна за познание. Тази аудитория в никакъв случай не иска да слуша “пошла музика”, не иска да бъде забавлявана с “нестойности неща”, тя не иска да слуша политика. Неслучайно Поля Станчева е казала, че

първоначално програмата е замислена като програма на малцинства – културни, етнически, религиозни, но би искала тази програма да обгърне по-широк кръг хора и най-вече възрастови групи, които в момента са дефицит, т.е. има отклонение от общата аудитория. Ако радиоаудиторията до 30 години е определена условно на 30 %, аудиторията на “Ботев” е около 11 – 14%. Това означава, че усилията би трябвало да се концентрират върху тази по-млада аудитория, която има нужда точно от познания, от образование. Поля Станчева смята, че програма “Ботев” трябва да се превърне в един образователен институт, защото точно чрез “Ботев” се изпълнява обществената функция на БНР, като разбира се не единствено чрез нея, а и чрез “Хоризонт” – основните функции на радиото са да информира, да образова и да развлича. Чрез информационния си лидер “Хоризонт” БНР изпълнява основната си функция. С програма “Ботев” залагат на другите две функции – да образоват и да развличат. Развлекателната функция г-жа Станчева определя като много отговорна, тъй като се възпитава естетически вкус в едно ново поколение, което за съжаление, все по-малко среща добрите образци, както говорни, така и музикални. Програма “Ботев” предлага високостойностна музика и стойностни образци на литература, музика, култура. Поля Станчева смята, че в тази посока трябва да бъдат насочени усилията. Този тип програми в момента в европейски мащаб имат определено проблеми. С подобни проблеми са се сблъскали колегите от Белгия. На проведената миналата година асамблея е осъществил удачен експеримент – ръководството на БНР е поканило екипа, осъществил експеримента с програма “Клара” (“Клара” означава култура и изкуство). Тази програма е била с почти затихващи функции, при това в такава богата страна, каквато е Белгия. Ръководството на тази програма е било извикано от аналогичния орган за регулиране на медиите и е било изправено пред дилемата да закрие програмата или да я преформатира. Тогава е сформиран младежки екип, който се е заел с преформатирането на програмата и промоцирането ѝ сред младите хора. Интересното е, че тази програма е построена по логиката на едно музикално произведение, което започва от рано сутринта и завършва с всичките си логични части, съобразени с динамиката на деня, което е също толкова логично накъсано от информационни блокове, свързани преди всичко с култура и с изкуство. В тези половинчасови блокчета са вкарани новини и информация за културния живот в страната (преди всичко промоции на нови книги, албуми, т.е. онова което липсва в момента и в радиоефира на БНР). Друг момент е бил, че тази програма е била шумно и агресивно промоцирана сред младежката аудитория. Оказало се е, че тази програма само за 8 – 9 месеца е излязла на първите шест места по слушаемост в Белгия. В момента тази програма се ползва с много голяма популярност сред младите. Ръководството на БНР е поканило екипа на тази програма да помогне на БНР. Ако бъде преформатирана програмата “Ботев” ръководството на БНР има уверението на екипа, че ще окажат помощ. Това е една от идеите, но Поля Станчева би искала идеята да бъде възприета вътре в самата програма. Това, разбира се, не е единствената възможност, но би могла да бъде една от възможностите за опит да се привлече младежката аудитория и да се акцентира върху стойностите.

Марко Семов постави няколко въпроса, започвайки от втория. Би искал да чуе оценката на Поля Станчева за стойността на пояса от 09,00 до 12,00 часа на “Хоризонт”. Би искал да чуе преценката ѝ за него и виждането ѝ за посоката на промени. Следващият въпрос на проф. Семов е защо БНР изхвърля социалните проблеми от нощния блок? Дали това е случайно или нарочно? В дневните

програми, особено на “Хоризонт”, акцентът е върху политически, актуални проблеми, но социални дискусии денем ги няма, а нощем ги има? Третият му въпрос е как Поля Станчева оценява съдържанието на програмата “Хоризонт” от гледна точка на проблемите на културата? Още един въпрос бе относно повторението на новините в 5,00 и в 8,00 часа. Последният въпрос бе относно мерките, които ще бъдат предприети за запазване чистотата на българския език, т.е. културата на езика.

Поля Станчева отговори в реда на зададените въпроси. По отношение на часовия пояс в тъмната част на деня, поясни, че това е музикалната линия на “Хоризонт” и това е запазена територия на Музикална редакция. Действително там има много добри попадения, но има и неща, които биха могли да се предоставят отново за външни продукции. Имало е там няколко външни продукции (с които Съветът е запознат), и които не са дали добри резултати – за съжаление качеството не е било високо. Неслучайно на представянето в БТА тя е отбелязала, че “Хоризонт” не иска да прави компромис с качествата на външните продукции. Ако има добри предложения, те се приемат. В този отрязък има и добри копродукции с водещи програми. Поля Станчева е на мнение, че в този отрязък има възможност и сега да бъде обявено свободното програмно време и да има конкурси за най-добри предложения за външни продукции. В БНР смятат, че очакванията на радиоаудиторията са това да бъдат предавания с музикален профил. Следва да се има предвид, че аудиторията на БНР е една консервативна аудитория и профила на тази аудитория (направени са проучвания) и очакванията ѝ са именно в тази посока. Между 21,00 и 24,00 часа не може да се очаква активната аудитория да бъде при БНР, тъй като тя е ангажирана с телевизорите – предпочита да гледа филми, да слуша новини и тези, които слушат БНР, са преди всичко меломани и те не желаят да бъдат ангажирани с актуални теми. В нощните часове, действително има социална проблематика, но Поля Станчева не смята, че тя съществува само нощем. За тази проблематика има запазен отрязък в програмата, която е също до обяд – там има и социални проблеми, там са предаванията, свързани със здравеопазване, със социално осигуряване, т.е. там са сериозните теми, които интересуват слушателите на БНР, разработени от експерти. Нощем, както е отбелязал правилно проф. Семов, това са проблеми, които са по-скоро екзистенциални, чисто човешки проблеми – тогава, когато “самотните сърца”, хората, които действително се чувстват самотни, търсят в лицето на БНР събеседник, съмишленик. Много често това са хората в социална изолация или в неравностойно положение, т.е. които определено са самотни и в лицето на БНР търсят събеседници. За съжаление, отминало е времето, когато от “небето на нощен Хоризонт са валяли звезди”. Тогава БНР е било само в ефира, но г-жа Станчева отбеляза, че от направените социологически проучвания, е видно, че цялата аудитория (наистина 99 % от цялата нощна аудитория) е на “Хоризонт”, което е “уникално”. Не смята, че там следва да се правят каквито и да било корекции. Поля Станчева обърна внимание върху нещо, което смята, че е достижение на екипа – направеният експеримент с БНТ (“Полет над нощта”). Първоначално всички са били скептично настроени към експеримента, но той се е оказал изключително успешен. Аудиторията е извън страната, т.е. хората, които се обаждат, са от българското лоби по света. По отношение на въпроса на проф. Семов дали има запазена територия за култура в “Хоризонт” тя отговори утвърдително. Има и в “уикендовите предавания” засилени предавания за култура и там БНР има запазена територия. Относно чистотата на българския

език – това, което Поля Станчева предвижда, е засилване ролята на Програмния съвет в опазване на българския език и неговата чистота. Предлага създаването на “миниекспертен съвет”, който да помага на Програмния съвет в осъществяването на тази програмна политика за опазване на книжовния български език и неговото използване. Неведнъж е казвала, че осъзнава, че БНТ и БНР са съвременните модификатори на чист книжовен език. Опитват се в момента да санкционират в БНР журналисти, които не спазват изисквания, но за съжаление, мярката е само “сваляне от ефир”. Тя е разказала случката с “един много известен български журналист, който си е позволил да цитира ген. Бойко Борисов за това, че заловил килъра” в ефир. Следващата седмица този журналист е бил свален от ефир – докато научи, че тази дума не може да звучи в националния ефир.

Маргарита Пешева има два въпроса, които би искала да зададе. Първият ѝ въпрос е свързан с рекламната политика на БНР. Известно е, че “Хоризонт” има най-висок рейтинг, но пазарният дял и рекламните приходи на “Хоризонт” чувствително отстъпват на рекламните приходи на “Дарик” радио. Въпросът е дали ще има промяна в цялостната маркетингова политика на БНР, което разполага и със златен фонд (трупан в продължение на повече от 60 години), разполага и с много състави, които са конвертируеми. Дали ще се промени по принцип рекламната политика и тя да бъде по-гъвкава, по-ориентирана към пазарната ситуация, за да може БНР да повиши значително собствените си приходи, което е гаранция и за опазване на обществения интерес, и за предавания, които гарантират обществените потребности на по-малките сегменти от аудиторията, което е една от основните задачи на общественото радио. Вторият въпрос е свързан с информация, която Маргарита Пешева би искала да получи във връзка с т.нар. японски заем, тъй като той е свързан и с една друга маркетингова политика. Третият въпрос е дали ще има в “Хоризонт” обновяване на хората, които стоят зад микрофона? Дали ще има чувствително намаляване на възрастта на персоните, радиоводещите, т.е. на радиолицата на “Хоризонт”, дали ще има известно повишаване на ритъма на програмата и тя да се опита повече да атакува младежката аудитория, той като е известно, че “Хоризонт” се слуша от хора на и над 40 – 41 годишна възраст, от социално активните личности и от пенсионерите. Въпросът е дали ще има някаква промяна на “лицата на Хоризонт”, които водят авторските предавания, и които всъщност определят образа на програмата?

Поля Станчева приведе веднага един пример, че в момента аудиторията на “Хоризонт” до 30 години се покрива по стойност с тази на “Дарик”, така че смята, че в момента “Хоризонт” не е програмата, която се слуша само от пенсионери и от застаряващото население на България. Напротив, хората в активната възраст, и то младите хора в активната възраст (до 30 години) дават по равно предпочитанията си за двете водещи информационни програми – толкова, колкото слушат “Дарик”, слушат и “Хоризонт”. Това, разбира се, не означава, че БНР нищо няма да направи, за да привлече повече младежка аудитория към себе си. При изложението си Поля Станчева е акцентирала върху идеята си да направи вътрешни конкурси, за да обяви отделните блокови предавания в “Хоризонт” – конкурсите да бъдат за онези предавания, в които отделни продуцентски екипи да се състезават за тях и да изложат концепциите си и вижданията си за това как могат да бъдат доразвити тези утвърдени блокови предавания, тъй като “Хоризонт” несъмнено е предпочитаното радио като тип, което е “модерното класическо радио”. Естествено е, че има нужда от

осмисляне на концепцията на всеки един от тези блокове, най-вече на сутрешните блокове. Неслучайно Поля Станчева е обърнала внимание, че има там спад на аудиторията, което е нормално, защото са се появили много силни сутрешни телевизионни блокове. Естествено е, че има малък отлив от аудиторията на “Хоризонт”, но смята, че няма смисъл цялостно да се променя концепцията на сутрешния блок. Естествено, нужна е настройка на тази част от програмата, смята г-жа Станчева. Вижданията на Поля Станчева по отношение на колегите, които ще се състезават за този отрязък, е, че те ще имат възможност да направят предложение той да бъде много по-динамичен, с повече сервизна информация, с по-кратки говорни модули, с “по-добра опаковка”, в които ще звучат и автопромоция на собствена продукция, т.е. неща, които могат да бъдат засилени. Напълно е съгласна с Маргарита Пешева, че има нужда от промяна на лицата на водещите предавания. Смята, че е време да се намери една нова двойка, “която да диша във врата” на утвърдените водещи на “Неделя 150”. Не казва, че водещите сега трябва да бъдат сменени, но може би не е лошо да се вкара една нова двойка, която да може на един следващ етап да поеме предаването. За това също ще бъде обявен конкурс за водещи, отбеляза г-жа Станчева. Съзнава, че “Неделя 150” е институция в институцията и е голяма отговорността на тези, които ще поемат това предаване, но смята че е дошло време да се появят и нови гласове там. На въпроса на Маргарита Пешева защо при този висок рейтинг БНР няма приходите, които има “Дарик”, не смята, че нещата стоят точно така. Приходите на БНР, сравнени с приходите, които имат другите обществени медии в Западна Европа, са приблизително същите, т.е. рекламният пазар е приблизително този, който и БНР в момента държи. Това е напълно обяснимо, при положение, че по закон са регламентирани 6 минути рекламно време, от които много често БНР осъществява обществената си поръчка, като предоставя с благотворителни цели тези 6 минути от времето си за огласяване на инициативи, които са обществено полезни и имат социална насоченост. Не смята това обаче, за удовлетворително. В момента БНР действително има завишение на собствените си приходи, при това сериозно – почти 10 % спрямо миналата година, а това е един добър темп на растеж. С цел да се оптимизира работата на това рекламно звено, то може да бъде изведено в отделна рекламно-издателска къща, в която да има и звено “Продуценти”. В това звено ще бъдат концентрирани усилията върху продажбата на музикалната продукция и състави на БНР, защото качеството на музикалните състави на БНР в момента е изключително високо и приходите определено растат, но не с исканите темпове. Действително, влагат се средства в поддържане на един много добър симфоничен оркестър, който е на европейско ниво, ако не на световно, затова би следвало да има и равностойни приходи. Затова усилията ще бъдат насочени към това продуцентско звено, което да работи по тези задачи. Вече е експериментирано с двама продуценти, но това се е оказало недостатъчно. Трябва да бъдат обединени усилията на продуцентите заедно с рекламната къща, защото и от рекламата на тези състави зависи много как те ще бъдат продавани навън. По отношение на “японския заем” Поля Станчева отбеляза, че за него от доста време говори. В момента може да се говори само за първия транш от този заем. Той е разделен на три транша – първият е насочен към централна апаратна, вторият е насочен към доизграждане на РРС-тата, а третият е предназначен за предавателната мрежа. Тъй като този заем е разсрочен във времето (може да бъде взет за 30 години с 10-годишен гратисен период) това, което предлагат в проекта (проект на

Държавна корпорация по телекомуникациите на Япония) , в пълния си обем той е насочен и към радиотелевизионните предаватели, така че той обхваща цялата предавателна мрежа, която може да бъде доизградена в рамките на 30 години. Това наистина е дълга перспектива, която трудно може да се обхване, ако няма ясна визия как оттук нататък ще се развива тази предавателна мрежа. Интересът на този етап е по отношение на неговата първа и втора част, които са в рамките на обозримото. Този проект е предоставен на МФ, вероятно ще стигне и до СЕМ, за мнение, тъй като ще бъде обвързан и със Стратегията за развитие на радио- и телевизионната дейност. Едно от условията по него е да има държавна гаранция. Ако обаче, не бъде получена държавна гаранция, отново се стига до първия транш, който може да бъде обслужван от първокласна банка, която да даде гаранция и да го обслужва. Средствата по този транш са под 1 млн. долара, т.е. не са големи. Този транш е насочен преди всичко към тази много важна част от БНР, която “наистина се движи на магия”. Поля Станчева много би се радвала, ако членовете на СЕМ приемат покана за откриването на обновената стара сграда, което ще се състои на 26.05.2004 г. – това е приключване на един етап, с който БНР се гордее. Тогава тя ще покаже и централна апаратна – действително става дума за остаряла апаратна, която се крепи на магия.

На въпрос на **Юлиана Тончева** дали все още няма държавна гаранция и не е тръгнал проекта, **Поля Станчева** поясни, че този проект е готов – по него са работили японците; той е в обем от 220 страници и е депозиран в МФ, като БНР е го защитил. Оттам нататък усвояването на парите може да стане в рамките на 3 до 5 години (различните траншове имат различни срокове за усвояване).

Въпросът на **Райчо Райков** бе до къде може да стигне абсолютната свобода на водещите на предавания? Има предвид Петър Волгин, задавайки въпроса.

Марко Семов допълни този въпрос, като отбеляза, че има едно мнение, че авторитетът на Поля Станчева в радиото се крепи на обстоятелството, че всъщност тя разрешава “кой каквото си иска да говори без контрол”. Затова пита дали това, според Поля Станчева е така? В този дух, би искал да чуе къде тя поставя програми в бъдещето в защита на “Без контрол” и дали смята, че без контрол може да си гради репутацията? Вторият въпрос, който не е съвсем шеговит, но би искал да чуе отговора, бе във връзка със зададен от него въпрос към един от най-добрите журналисти в БНР, който буквално звучи така: “Какво мисли и кой трябва да бъде виновен за нещо в БНР? Отговорът, който е получил от него е бил : “Поля Станчева, разбира се, но при едно условие – че прекарва по-голямата част от времето в България, а не в чужбина”.

По отношение на предаването “Без контрол” **Поля Станчева** поясни, че то е свалено още по времето, когато настоящият екип е поел ръководството на БНР. Едно от условията е било г-н Волгин да се откаже от опитите си да взривява общественото мнение с “едно безпардонно поведение”. Той е един “особен журналист, чието поведение Поля Станчева предполага, че СЕМ следи от близо и от далече” – трудно контролируем, но от друга страна, в рейтинга на двадесетте водещи имена, които са отличени в БНР, това е журналистът с най-висок рейтинг. Ръководството “се разкъсва от вътрешни противоречия. От една страна, никой не е съгласен с крайните мнения на този журналист, но от друга страна – това предаване, което в момента той прави (“Дим над водата”) това е авторско предаване, което той е спечелил с вътрешен конкурс.

Райчо Райков би искал да чуе дали все пак има някакви вътрешни правила, като не става въпрос за юзди?

Поля Станчева отговори, че съществува вътрешен правилник – изградена е цяла система от правилници, която ръководството се е опитало да нарече “Редакционен съвет”, независимо че това название е малко сложно и гръмко, защото има още над какво да се работи. По тези правилници няма човек, който да не е санкциониран в БНР, отбеляза г-жа Станчева. Вероятно има и такова мнение, че свободата, която има в ефир, е осезаема, но в това Поля Станчева не вижда нищо лошо. Разбира се, трябва да има правила и , когато тези правила се нарушават, трябва да има санкции. Затова едно от вижданията за развитието на БНР на Поля Станчева е да бъде приет етичен кодекс, който да бъде спазван от абсолютно цялата колегия. Това обаче, може стане само тогава, когато Поля Станчева успее да накара всеки един от тези служители на БНР да подпише анекс към трудовия си договор за това, че ще спазва този етичен кодекс. Специално за задграничните си командировки, Поля Станчева не е съгласна, че те по някакъв начин са излезли извън допустимото. Ролята на генералния директор е да провежда една международна дейност, т.е. да има визия за това как трябва да се развива радиото в отношенията си с други радиостанции. Тя смята за своя заслуга, че едва след 15 години е успяла да възстанови отношенията на БНР с традиционните партньори, като руските радиостанции; за това да върне в музикалния обмен на БНР руската музика, вкл. и във Виетнам – това са също традиционни партньори. От името на Съвета **Райчо Райков** изказа благодарност на Поля Станчева за проведеното събеседване.

- **Събеседване с Георги Папакочев.**

Райчо Райков покани Георги Папакочев (като встъпление) да отговори на въпроса колко време е отсъствал от България?

Георги Папакочев е работил извън страната в продължение на осем и половина години. Отбеляза, че ако СЕМ познава добре същината на неговата работа извън страната – информационното осигуряване, което е имал там и което твърди, че е било на много по-високо равнище, възможността да гледа 16 български телевизии, удоволствието да слуша от монитора си “Хоризонт”, го прави човек, който всъщност професионално не се е откъсвал от българската аудитория.

В тази връзка **Тома Иванов** зададе въпроса дали има нещо, което би могъл от своя опит чисто административно, организационно, т.е. полезно, което да се пренесе от опита му в Прага, от “Свободна Европа” в БНР, ако бъде избран за генерален директор? Би искал да чуе кое е различното?

Георги Папакочев е имал удоволствието и честта да работи в американска радиостанция, която е спазвала най-добрите американски и европейски стандарти на организация и същевременно на поведение, принципи в работата, начин на структуриране на работата. Трябва да се има предвид, че тя е имала съвършено различни функции от тези на БНР, но принципите, които там са се спазвали, са показателни и биха могли в доста голяма част да бъдат едно към едно привнесени в едно структурно управление на националното радио. Като пример приведи даваните там служебни разпореждания на висшестоящите началници по вътрешната компютърна мрежа, в която той, примерно, е получавал съобщение под формата на “вътрешнокомпютърен mail”, в който всички разпореждания на президента на радиото, на изпълнителния директор, на програмните директори, дори на шефа на редакцията, помещаващ се през две

стаи от неговата. Всички разпореждания са достигали до всички, като също с e-mail е следвало да се потвърди, че съответното разпореждане е прочетено и дали лицето е съгласно с него или не е. По този начин са се правили там ежегодните вътрешни оценки на всеки един служител от централната служба по човешки ресурси и по този начин всъщност е ставало ясно, едновременно дискретно - между работодателя и служителя, хем по този начин се е изпълнявала една публична поръчка, в която мениджмънта е бил “просто безупречен” – налице е бил готовият документ, макар и чрез интернет, и по този начин са избягвани излишни коментари и конфликти. Едновременно с това са били на разположение отворени телефони, чрез които е било възможно да се изразява несъгласие по това, което е изпратено като оценка или като разпореждане. Той лично не е ползвал открития телефон, тъй като не е имало причина за това, но някои хора са го ползвали. Там това е била трудна система, тъй като са работили хора от различни страни, с различна професионална и обща култура. Г-н Папакочев разказа, че негови колеги са били там хора от Тюркменистан, чийто руски език дори е бил слаб, камо ли английският, който е бил работният език. Независимо, че трудностите са били много и от различно естество, ръководството на радиостанцията се е справяло с всички тези трудности по един безупречен начин. Едно от нещата, които г-н Папакочев смята, че следва да се направят и в служебните характеристики на всеки един служител, особено на творческите работници в БНР, е да залегнат неговите възможности да отговаря на доста завишени критерии – да владее (не примитивен) а добър английски език задължително, защото повечето информационни източници са на английски език. По отношение на редакторите, работещи в националното радио, е запознат с това, че имат добър английски език (с много от тях е работил), но не знае колко от младите новинари, когато застанат зад микрофона, знаят езици, доколко могат да ползват различните телеграфни агенции, доколко могат да ползват друга литература, за да повишат своята политическа култура. Смята, че това е нещо много важно.

Мария Стефанова отбеляза, че в БНР част от младите новинари са добри попадения – владеят по три езика.

По отношение на системата за отношенията между подчинен и началник, подчинен и ръководител **Тома Иванов** би искал да чуе мнението на Георги Папакочев доколко редакционната свобода е възприета в това радио, т.е. доколко е възможно да се изрази мнение, различно от редакционната политика на шефа, на програмния ръководител, например? Дали има такава възможност, пита той?

Георги Папакочев поясни, че е възможно да се изрази собствено мнение в личен разговор, но в ефира задължение е да се спазва не политиката (политиката там е много точно формулирана), казва се всичко, което е точно, проверено, което е вярно и се изразява не собствено мнение, изразяват се становища и факти. За съжаление у нас много трудно се прави разлика между новината и коментара, между собственото мнение и онова, което е проверено и може да се излъчи в ефир. За да може Радиото (става въпрос за “Свободна Европа”) да се застрахова допълнително срещу едни подобни възможности за упреци, за собствено мнение, за пристрастия и т.н., през последните две-три години, като тенденция там е наложен не коментар, а анализ. Анализът е събирането на фактите, подреждането им (такива, каквито са) и се оставя в много голямата си част коментатори, които могат да бъдат определен брой лица.

Стефан Димитров би искал да чуе дали годишната оценка, за която е говорил г-н Папакочев, има финансови измерения?

Георги Папакочев отговори утвърдително. Ако не се изпълняват минимално заложените показатели — установени са “фалове”, технически грешки, пропуски и т.н., естествено е, че заплатата се намалява, поясни той. Съществува точкова система за оценка на годишната дейност на служителите, която той би могъл да предостави на СЕМ при проявено желание.

В отговор на въпрос на **Юлиана Тончева** доколко е възможно прилагането на тази точкова система в БНР, **Георги Папакочев** поясни, че е видял формите на атестиране на служителите в БНР, които са действали преди година и половина или преди две години. Не смята, че тези форми са лоши – в изготвянето им са участвали екипи от психолози с препоръки. Смята, че при едно добро актуализиране и при неформалното им попълване, атестиране, и най-важното, при спазването им (налагането на тези норми) това би могло да се превърне в чувствителен лост, който да мотивира хората да работят по-добре. В концепцията си той е заложил някои неща, които смята, че трябва да се направят в БНР. За свое най-голямо съжаление, смята че в БНР липсва вътрешна конкуренция, липсва натиск отвън (става въпрос за кадровия натиск на кадърни хора, които да чакат и да им дишат във врата), за да може да има едно самоусъвършенстване и мотивация да се работи по-добре. За съжаление, хората са сигурни в местата си, спокойни са и нищо друго не ги интересува и това, само по себе си създава “измамно чувство” за нормалност, за благополучие. Това обаче, са неща, които рано или късно ще излязат на дневен ред, т.е. БНР ще се сблъска с тях и проблеми, които “са вкарани под килима”, в един момент ще трябва да се разчистят. **Георги Папакочев** си “позволява в рамките на този откровен разговор” да каже нещо, което не е можел да спомене пред аудиторията при прослушването в БТА. Има чувството, че един от най-тежките проблеми пред БНР това е проблемът с изплащането на авторските права, специално с излъчването на музика. Тези авторски права не се изплащат.

Членовете на СЕМ възразиха единодушно, като **Райчо Райков** поясни в допълнение, че лошото е, че има няколко организации за колективни авторски права.

Лилия Райчева отбеляза, че с казаното досега **Георги Папакочев** частично е отговорил на въпроса, който е искала да зададе - за конкуренцията. Втроят й въпрос е във връзка с авторските права. Тя не е напълно наясно, но знае, че г-жа Поля Станчева е получила препоръка от “Музикаутор”, но тя използва случая, за да зададе един по-второстепенен въпрос – как би процедира г-н Папакочев с водещи, които, какъвто е случаят отпреди два дни, са обявили Мусоргски и Бородин, поставяйки ударението и в двата случая на съвсем неправилното място.

Георги Папакочев смята, че това е типичната “неграмотност” (произнасяйки думата той постави на шега също неправилно ударението). Убеден е, че тези неща “се лекуват много бързо и ефикасно”. Радиото има традиции, през чиито етапи е имал възможността самият той да премине. Споделил е с д-р Райна Николова по време на представянето в БТА, че за съжаление, едно от нещата – хубавата цехова система, по която са подготвяни кадрите в БНР и в “Хоризонт” е изоставена. Навремето, там, за да се излезе на микрофон, е следвало да се премине най –напред през международниците, през късните новини, през всичките новинарски екипи и едва тогава, след като са изкарани три, четири, пет курса по правоговор (той лично е изкарал 4 такива курса), е възможно да се

застане на микрофон. Припомни и за времето на “летучките”, когато при уловени такива грешки, дори и от професионарните говорители, с дебели букви се е записвало правилното поставено ударение на сгрешено произнесената дума, например. За повторна грешка, са режели от хонорарите, а за трета грешка – следвала е по-сериозна санкция.

Юлиана Тончева би искала да уточни нещо, което е видяла в концепцията на Георги Папакочев. Тъй като е говорено с всички кандидати за генерален директор на БНР за това, че ще се налагат съкращения на хората в радиото и за това, че при всички случаи ще трябва да се прави реструктуриране и да се търси подход за решаване именно на този проблем, в концепцията си той пише за “твърде смущаващата централизирана система на техническо осигуряване на отделните програми в БНР”, като предлага “оперативно децентрализирано осигуряване”. Въпросът ѝ е как би постигнал това, при положение, че, както е казано по време на изслушване на кандидатите в БТА, “Техническа дирекция в радиото е една мегадирекция”? В същото време там работят “техничари и специалисти, които са необходими на всяка една от програмите”? Дали не се притеснява, че при тази децентрализация ще има дублиране на функции и специалности и това не би дало възможност да се оптимизират бройките?

Когато е написал това в концепцията си **Георги Папакочев** е имал предвид следното: става фал, например, в “Хоризонт” – има нужда от присъствието на специалист (за подмяна на техника), като тези неща още повече ще започнат да изникват, след като започне “истинската технологична подмяна на куп неща в “Хоризонт”; още повече, когато въпросът опре до тези компютърни системи, които той лично предлага да бъдат въведени - това са системите за звукова обработка на звуковите файлове, което е основно в БНР. Всеки би могъл да прави това на собствения си компютър, а не на общия, на който, примерно пет души се редуват и т.н. Когато се получи такова нещо, по негова информация, трябва да се обадят в Техническа дирекция, да се направи писмена заявка, която се занася и реакцията следва след доста време – изпраща се специалист, който оправя нещата. Това не смята, че ще е възможно. Нека да си има тази мегаредакция (не се смущава от това), въпросът е, че там трябва да има звена, които да са в постоянна готовност да обслужват трите програми. Дали тези звена ще бъдат прикрепени да обслужват конкретно “Хоризонт” или “Христо Ботев” или “Радио България”, така и не е известно засега, защото това е въпрос на обсъждане. По принцип обаче, т.нар. “Техническа подкрепа” е нещо основно.

Марко Семов постави въпрос за съотношението на европейската тема и националната тема в следващите години. Задава въпроса, тъй като той ще стане скоро много актуален. Вторият въпрос бе относно реакцията на Георги Папакочев, ако една от водещите решава, без да пита никого, да обяви Let is be в знак на свой личен протест и съпричастност към колегите в БНТ, какъвто случай е имало сега при избора на генерален директор на БНТ.

Според **Георги Папакочев** това се равнява на прочитане на декларация на някакво неупълномощено лице в ефира, т.е. това е грубо нарушение, това е престъпление към медията, категоричен бе г-н Папакочев. Точно така смята, че трябва да “се таксува постъпката”. Това е недопустимо, никога не е било и никъде го няма, заяви той. По отношение на втория въпрос Георги Папакочев смята, че за съжаление българската аудитория, т.е. българското общество все още не е навлязло в т.нар. дебати по влизането на България в ЕС. Имал е възможността в Чехия да наблюдава развитието на тези дебати; знае темите, които се развиват, нещата, които с приближаването и със самото влизане в ЕС

стават все по-актуални, “по-зашеметяващи”, по-неясни и е бил свидетел как те са решени от чешкото общество, което не е по-малко “комплексирано, не по-малко натоварено, не по-малко уплашено от неизвестността” от членството си в ЕС, дори повече. Докато в България са налице повече етнически, вътрешни притеснения, те имат сериозните притеснения, че германците “ще ги глътнат отвсякъде”. Личното му мнение, което си позволява да изкаже, е, че в крайна сметка въпросът, който вълнува застаряващото българско население, е дали ще му бъде отнета къщата, земята, апартамента, дали ще поскъпне много живота, докато младите не се интересуват от това нещо. Проблемът е “генерационен” – младите пътуват в чужбина, виждат нещата и това донякъде облекчава проблематиката. Така или иначе, огромна част от аудиторията на БНР, за съжаление, са хора възрастни, хора от средна и от третата възраст, които сериозно се опасяват какво ще стане с имането им (апартамент, реституирано местенце, земя на село, къщичка, вилничка). Интересува ги какво ще стане с тях и в този смисъл, конкретният дебат още не е започнал. Всеки момент тези дебати ще трябва да започнат и те “ще цъфнат и ще се развият като пролетните дървета – много бързо, много наложително”. В този смисъл, европейската тематика, която би трябвало да присъства в културната програма “Христо Ботев” под формата на музика, европейска литература. Не разбира защо се е приело с ирония от българските медии неговото скандално изказване, че не е никак лошо да се четат романи, както това прави BBC, “Дойче Веле”, по радиото. Като пример приведе факта, че първият роман на Стивън King е продаден на американското радио и това в САЩ е редовна практика. И за възрастните хора, които в момента си правят сметка дали да си купят една книга, четенето на хубава художествена книга смята за нещо изключително полезно. Полезно е дори вместо слушането на чалга и “пошльотини” в колата на дълъг път. Това е една от идеите, които са много. Другото, което смята в чисто морален, етичен аспект – нещото, спрямо което е непримирим, е да се говори на “ти” в ефира. Георги Папакочев смята, че българинът може да бъде “рецивилизован”. Друго, което смята за много важно (обръща се към членовете на СЕМ, повечето от които са хабилитирани лица) е в обръщение към някого да се поставя титлата на лицето. Би трябвало за тези неща институцията БНР да работи и да бъде безкомпромисна.

Маргарита Пешева има “необичаен въпрос” към Георги Папакочев. Той идва от една радиостанция, която на равнище на технологично развитие, на равнище на професионални стандарти в журналистиката и в управление на медията се намира на доста голямо разстояние от същите тези нива в България и по-специално, в БНР. Въпросът ѝ е дали г-н Папакочев не смята, че ще му бъде доста трудно да се опита да промени бързо и в рамките на един тригодишен мандат манталитетите, начините на мислене, професионалните стандарти и да скъси тази дистанция на цивилизационно изоставане, което характеризира цялото ни общество и медийните ни светове, в контекста на търсене и сближаване с европейските стандарти и евроструктурите? Дали е възможно в рамките на тригодишен период да постигне този висок професионален стандарт, който за него през последните 8 – 10 години е бил “нормалната медийна среда за изява на собствената му професионална личност и нормалния професионален контекст, в който е имал удоволствието да работи? Вторият ѝ въпрос е относно “лицата”, тъй като “Хоризонт” въпреки всичко, в общи линии се слуша повече от социално активните личности, от пенсионерите, слуша се и от младежката

аудитория, но има много бавна промяна на лицата на водещите. Дали ще направи революционна крачка за промяна на гласовете?

Георги Папакочев започна с отговора на втория въпрос на Маргарита Пешева. Като пример приведе смъртта на 94-годишния Алистър Кук, починал буквално преди един месец (само 7 дни след като е обявил, че няма да пише коментарите си на BBC – писани от него в продължение на 70 години). Утвърдените гласове на БНР трябва да звучат, като отделен въпрос е в каква схема, по какъв начин и колко често и къде. Това може да се обмисли и да се промени, но Радиото е медия, която функционира на базата на традицията, на навика сред аудиторията. Никой не може “революционно да сменя, да слага”. В такъв смисъл би могло да се катализира естествената промяна на поколенията в Радиото. Вижда се, че там има млади, нови журналисти, които работят съвсем не лошо, но те вече би трябвало да попаднат в тази високопрофесионална среда, за която говори Маргарита Пешева. Смята, че сили ще има, но за съжаление, в нашата страна много от нещата не се променят, защото никой не иска да ги промени. Ако има воля за промяна, ако човек наложи някакви нови професионални стандарти, които трябва да се налагат и трябва да се спазват, нещата могат да се променят. Представя си, че ако говори на колегите си с тон, който е недидактичен, а аргументиращо внушаващ, мисли, че по този начин те биха могли да разберат доста неща. Струва му се, че в радиото има съвсем естествената “звездомания”, има и едно прекалено самочувствие. Споменал е дори едно изказване, чуто от него преди време, а то е: “Не ние да отиваме в BBC и “Дойче Веле” да се учим, а те да дойдат при нас, за да видят колко сме велики”.

Маргарита Пешева отбеляза, че статуквото отхвърля всяка революционна теза. Според **Георги Папакочев** това по принцип е вярно, но това е процес, който би могъл да се наложи, ако човек представлява някаква силна личност и отстоява принципите си. Разказа, че неговият директор в Прага е бил човек, който е разговарял с тих и кротък тон с всички, в условно наклонение и намекът “какво мислиш за еди какво си”, на практика е означавало служебно разпореждане, че това трябва да се изпълни. Онези, които не са “включили да го разберат” са си имали огромни проблеми и просто са отпаднали от радиото.

На въпрос на **Юлиана Тончева** колко време смята, че ще му е необходимо, за да се запознае с проблемите на БНР и да се опита да премине към етапа на внушение на волята за промяна, **Георги Папакочев** отговори, че е много рисковано човек да се обвързва със срок – при всички случаи това няма да бъдат три години, но в никакъв случай това време няма да бъде по-малко от месец – месец и половина. Въпреки че е свързан с Радиото, все пак не е човек, който излиза “отвътре”. В отговор на въпроса на **проф. Семов** през кои години е работил в БНР, **г-н Папакочев** изложи професионалната си биография – осем години “е служил” в сп. “Патриот”, като през последните три години от този период е работил и в списанието и в прослушателната служба на Радиото, след което, след “многобройни конкурси”, като безпартиен човек с уникална фамилия (единствено покойният му баща, той и синът му носят тази фамилия) е “взет” като новинар във вечерния екип на БНР, след което е имало обаждания по отношение на журналиста с “това смешно име, който съобщава новините” (тогава Владо Цаков е издържал на натиска), след което е имал “невероятния професионален шанс” да бъде един от хората “направили предаването “12 + 3” и в началото на 1993 г. е напуснал БНР.

Юлиана Тончева би искала да чуе дали г-н Папакочев има идея за екип, с който да работи?

Георги Папакочев има идея за екипа, с който би работил. От доста време наблюдава чисто професионално (откакто е решил да участва в конкурса за избор на генерален директор на БНР) и стратегически “няколко много любопитни личности”, които имат и необходимите медийни познания, и необходимото образование – западно.

На въпроса на **Тома Иванов**, дали, ако не бъде избран за генерален директор, а го покани този, който бъде избран, в екипа си, **Георги Папакочев** отбеляза, че не знае как да отговори на този въпрос. Зависи от кого ще бъде поканен, зависи при какви условия и зависи как.

Мария Стефанова зададе въпроса по “друг начин”: Ако г-н Папакочев бъде избран за генерален директор, дали би поканил другите двама финалисти в своя екип?

Георги Папакочев намира за естествено да разговаря с тях. Приемствеността в радиото е едно от основните неща, които би трябвало да бъдат съхранявани с цената на всичко, смята той. Предполага, че на членовете на Съвета им е убягнало нещо много важно и ценно, което в радиото съществува – там колегиалността, екипността и приемствеността са на много високо равнище. Като пример посочи големия брой колеги, изпаднали в нужда, с проблеми с децата си, колеги, имали лични проблеми с алкохола, по отношение на които радиото се е отнесло към тях като към свои колеги (носило ги е на гърба си – в най-добрия смисъл на думата) и продължава да се грижи и до ден днешен.

Марко Семов е смутен от употребения израз от Георги Папакочев – западно ориентирани или западно мислещи журналисти. Смята, че по-правилно е, ако се употреби “национално мислещи журналисти”.

Георги Папакочев е казал “със западно образование” журналисти. Има прекрасни журналисти, които са завършили медийно право, медийни науки в Германия и в други западни страни, които биха могли да бъдат изключително полезни със своите знания, експертизи и които на практика биха могли много да променят нещата в БНР.

Лилия Райчева предложи в случай, че са изчерпани въпросите, да бъде дадена думата на Георги Папакочев за заключителни думи (поради оставащите две минути от определеното време от 40 минути за всеки кандидат).

В заключение, **Георги Папакочев** отбеляза, че е започнал излагането на своята концепция с дума, която, слава Богу, не се е чула от аудиторията – казал е, че неговото появяване в този конкурс е “доста абстрактно” само по себе си. Изневиделица се появява човек, който хем го има, хем е абстрактен човек. Заявява обаче, че не носи товара на никакви ангажименти – нито политически, нито корпоративни.

Събеседване с Александър Велев.

Райчо Райков обяви началото на събеседването, което ще продължи 40 минути, колкото е било и времето за събеседване и с останалите кандидати за генерален директор на БНР, след което даде думата на Александър Велев.

Александър Велев отбеляза, че не е могъл в рамките на 60 минути (времето за представяне в БТА) да изложи всички свои виждания за управлението на една толкова сложна система, каквата е БНР. Съвсем естествено е, когато човек говори пред публика (хората, работещи в радиото са свикнали да не виждат публиката), да “се попритесни малко и да има сценична треска”, така че, ако е

пропуснал нещо или пък не е бил ясен, очаква въпроси от членовете на СЕМ. Онова, което е представил пред Съвета и пред аудиторията тогава, е в най-сбит вид програмата за управление на БНР, която вижда, като естествено, около нея има ред неща, които може би са предизвикали най-малкото – коментари. Все пак, това е програма за управление на БНР за три години – не за една година и не за един месец, като всичко онова, което вижда, трябва да стане постепенно в рамките на тези три години. Г-н Велев познава много добре потенциала и капацитета на БНР, познава възможностите на тази система – управлявал я е три години, и знае, че тя не може да бъде напрегана до последна степен, така че “да се скъса пружината”. Тя трябва постепенно да се преформира и постепенно да се върви напред. На финала на представянето в БТА, когато г-н Иванов му е задал въпроса за процентите, вероятно някои са се стреснали от 25-те %, но към момента в БНР има около 50 работещи пенсионери и това също е потенциал, който “моментално може да бъде освободен” и по този начин, неназначавайки хора, постепенно да се реализират тези проценти. Известно му е и от МФ, че има заложили съкращения, но това е нещо, от което не може да се избяга. Известно му е как минават едни такива съкращения (изживявал го е в средата на 1997 г.), но това е част от управлението на БНР. Накрая, като допълнение, г-н Велев отбеляза, че през трите години, през които е бил генерален директор на БНР, на моменти е имало голямо напрежение - и външно и вътрешно, но така или иначе, и той и екипът са овладявали това напрежение. В крайна сметка, това напрежение се е отразило минимално върху хората, защото те не са усетили нито политически натиск върху тях, нито цензура. Когато е стартирала реформата по отношение на реконструкцията, е имало ред корпоративни и други интереси, които са се намесили и са предизвикали скандали, но след това е доказано, че те са напълно несъстоятелни. Намира за нормално, когато ще се прави една такава реконструкция и една такава модернизация, отделни фирми да имат претенции да влязат вътре в Радиото и да започнат те да осигуряват системите за производство. Затова, ако членовете на Съвета са обърнали внимание при презентацията, той е говорил за прозрачност. Смята, че тези неща трябва да са ясни и това е поуката, който е успял да си извади за предишния мандат. Тези неща трябва да са пределно ясни, всеки да има достъп до онова, което ще се прави, да знае какво ще се прави. Другото, което е споменал при представянето в БТА, е, че не е необходимо да се открива топлата вода, когато тя е открита – в Европа има стандарти, има организации, има и хора, в лицето на EBU, които се занимават с това и които знаят как се проектира това. Александър Велев би се обърнал към тях, за да вземе помощ от тях, “да купи” опит от тях, защото, все пак, техният обобщен опит ще помогне БНР бързо и правилно да тръгне по пътя на дигитализацията. Намира за грешка на БНР през последните 15 години купуването “на парче” и след това се правят опити да бъде сглобена системата. Много често се е оказвало, че закупено едно, а не е трябвало точно то да бъде закупено. Смята, че това може да бъде избегнато. По отношение на човешките ресурси смята, че трябва да има стройна система за управление на човешките ресурси, за израстването на хората, за това да се чувстват комфортно и действително съпричастни към системата – да знаят, че БНР се грижи за тях. В края на своя мандата тогава е поканил шефа на човешките ресурси на EBU, който е направил една скоростна (за три дни) експертиза на БНР и той е дал много ценни препоръки, които именно г-н Велев е отразил до голяма степен в концепцията си. Разбира се, те са много по-

детайлно и много по-широко развити от шефа на човешките ресурси на ЕВУ. Такива са съвременните тенденции в управлението.

Маргарита Пешева е задавала въпроси на всички кандидати за генерален директор на БНР, достигнали до втория кръг, ще зададе същите въпроси и на г-н Велев. Първият въпрос е свързан с обстоятелството, че рекламните приходи и рекламната политика на БНР не са много успешни, че БНР има най-висок рейтинг (програма “Хоризонт”), но рекламните приходи значително изостават, както и пазарният дял, поне по изследванията, които непрекъснато се публикуват в специализираните издания, изостават от рекламните приходи на “Дарик”. Въпросът е дали има някаква решителна промяна, която да доведе до един по-засилен маркетингов подход на използване и на неоценимото богатство на фонда и на музикалните състави, и промяна на рекламната политика? Това значително би повишило собствените приходи на БНР, които да се инвестират в предавания, гарантиращи обществения интерес и националните и културни потребности. Вторият ѝ въпрос е свързан с “лицата на “Хоризонт”. Авторската журналистика в общи линии е в рамките на статуквото, смята Маргарита Пешева. Тя отдавна е в състояние на “статукво” и това статукво “брани себе си”. Дали ще има промяна на лицата на “Хоризонт” и промяна и освежаване на авторската журналистика, на гласовете на “Хоризонт”? Дали ще има залагане на конкурсното начало за програмните линии, за позициите на отделните предавания?

Александър Велев отговори по реда на зададените въпроси. Още на представяне в БТА е казал, че трябва да се формира нова маркетингова политика, въобще маркетингова политика на БНР, каквато към момента, за жалост, отсъства, поне по негово мнение. Тази политика вижда в два аспекта. Първото е цялостно преустройство на рекламната дейност въобще в БНР. В момента рекламата в Радиото се явява само един регистратор на постъпващата реклама – тя няма никакъв интерес да постъпва повече реклама в БНР, защото липсва материален интерес. Няма никаква активна позиция и това той знае от личния си опит - хората получават определени пари, които са им гарантирани, така че нямат отношение към крайния резултат. По време на мандата му също не е имало позитивен резултат и затова предлага сега тези промени. Тогава (по време на мандата му на генерален директор) е трябвало промяната да стани опосредствана през други структури, докато се стигне до рекламата. В момента предвижда рекламата да бъде към генералния директор, за да се работи по-пряко и да се осъществи тази промяна. Личното му мнение е, че когато се минава през много звена, опосредстваната връзка е много по-сложна. Радиото би следвало да запознае и рекламодателя и рекламни агенции с възможностите за рекламиране вътре в БНР. Погрешно е твърдението, че радиото няма младежка аудитория. В абсолютни числа радиото има вероятно по-голяма младежка аудитория, отколкото, примерно, “ФМ+”, защото има много по-голям общ обем. Това е ясно, но не е ясно на тези, които продават рекламата. Радиото трябва да представи всички възможности за реклама в него. По време на неговия мандат са формирани пакетни реклами съвместно с РРС-тата, комбинирано с “Христо Ботев”, с “Хоризонт”, които за жалост не са били добре промоцирани и това не е стигнало до аудиторита. По отношение на Златния фонд – той и по време на неговия мандат и сега е достъпен и може да бъдат купувани записи от него. По времето на мандата му са издали CD, който не е бил предназначен за продажба – “Гласовете на XX век”. Това смята, че трябва да се експлоатира в максимална степен. По отношение на лицензионната

дейност БНР има възможности за развитие – онези записи, които притежава и чиито права притежава, могат да бъдат продавани, издавани. Това се прави, но може да се засили и още да се популяризира. Относно музикалните състави, както вече е казал, трябва да се създаде импресарско звено, което да преценява къде, как, кога, защо да участват, както и да се преценяват плюсовете и минусите на всяко едно участие. Тази преценка обаче не трябва да бъде основно във финансов план, защото тези състави трябва реално да участват в културния живот.

Райчо Райков допълни въпроса на Маргарита Пешева за “гласовете на “Хоризонт”. Питането му е какво смята г-н Велев – дали е редно водещата на “Неделя 150” да бъде водеща и на едно предаване извън БНР (в “Канал 3”)? Задавайки въпроса, има предвид Лили Маринкова, която е водеща и на предаването “Извън рая” по “Канал 3”.

Александър Велев отбеляза по отношение на хората, че БНР има емблематични гласове, които “са утвърдена марка”. За съжаление, в последно време те са малко. Задачата, която вижда пред Ръководството, е да осигури отвсякъде възможности за повишаване на стимулите за тези хора, както и да се привличат и нови лица, като им се предлагат по-атрактивни пакети, повече финансови и други възможности за развитие. За никого не е тайна, че от началото на 90-те години БНР е загубило поне, а може и повече от 50 % от известните си гласове. Те са отишли или по частни радиостанции, или в чужди радиостанции. Затова БНР трябва да се стреми максимално да се приближи по заплащане и по атрактивност до тези условия, които предлагат другите. Това, разбира се, е много трудно – почти невъзможно. По отношение на конкурсното начало г-н Велев смята, че трябва да е застъпено за всяка една позиция. По време на неговия мандат също винаги е обявявал конкурси за свободните места в програма “Хоризонт”. На зададения въпрос за водещата на “Неделя 150”, преди да даде конкретен отговор, отбеляза, че както е записал във вижданията си за развитие на БНР е записал, че винаги трябва да се формира екип “Неделя 150” и да се привлекат нови гласове за това предаване. Има един процес на “износване на хората и на задръстване”, т.е. не може да се даде нищо ново и нищо съществено. Тази задача смята за първостепенна. На въпроса дали водеща на “Неделя 150” има право да води предаване в “Канал 3” смята, че той не би следвало да има право да работи в друго електронно издание – може да пише във вестници и да се изявява където и да било, по време на неговия мандат, а и сега има прецеденти, че отделни хора водят предавания в БНР, водят и в други радиостанции дори, което е съвсем недопустимо.

Тома Иванов разграничава водещите в на предаване в радиото и в телевизията. Докато в радиото никой не води само едно предаване, в телевизията “са поголеми звезди” – имат едно предаване и нищо повече.

Според **проф. Семов** не е редно да се водят три предавания, например, в една радиопрограма. Допустимо е даден журналист да бъде редактор на други предавания, но не е редно да води три предавания.

На въпрос на **Райчо Райков** дали е допустимо директор на програма да води предаване в радиото, **Александър Велев** че заяви, че това категорично не е допустимо. Това е напълно обяснимо, тъй като в случая няма кой да даде оценка на директора за неговото предаване. От значение е ясното формулиране на правата и задълженията на всеки, който работи в радиото. Това е извършено донякъде с длъжностните характеристики, когато те са въведени. Длъжностни характеристики и в момента функционират в БНР. Обикновено винаги

въпросът, който се повдига е относно хонорарите – кой за какво получава хонорари. Трябва да е ясно срещу какво служителят получава заплатата си, т.е. каква работа извършва за заплатата си. Другото е, защото примерно той е много добър в дадена сфера и прави нещо повече извън заплатата си. Тогава точно трябва да получава хонорар. Този въпрос много често е стоял на дневен ред. Имало е момент, когато репортерите са получавали много повече за това, че са подали “малко листче с информация” за новините – получавали са хонорари. Тази практика вече не съществува и това трябва да е категорично ясно. За допълнителна дейност може да се получава хонорар, обаче действително за допълнителна, но творческа дейност.

Мария Стефанова зададе два въпроса. Първият е дали г-н Велев смята, че трябва да се върне системата с категоризацията на гласовете, т.е. всеки да минава през конкурс и да получава определена категоризация за достъп до ефир? Другият въпрос е дали смята, че трябва да има длъжност коментатор или анализатор в “Хоризонт”?

Александър Велев е категорично “за” езиковите курсове – трябва да има такива курсове и той лично е минавал през такъв. Естествено е, че хора с говорни дефекти не би следвало да бъдат пускани на микрофон, защото те “тормозят и слушателя”. Това не е цензура; не е начин за отстраняване на човека от ефир, но това е начин за подбор на кадри. Абсолютно недопустимо е да се тормозят слушателите с гласове, които не стават за ефир. По отношение на категоризацията, дали точно по този начин, който е съществувал, не смята, че трябва да така, но все пак, едно “да” и едно “не” за това. По-добре е да се каже на журналиста още в началото на неговата кариера, защото, когато той влезе в радиото – било чрез конкурс или по друг начин, но тогава не чут и, ако стане ясно, че този журналист не става за радиослужител, в смисъл за микрофон, следва да му се каже, че няма бъдеще в тази сфера. Г-н Велев е привърженик на това човекът да е наясно дали може или не може да направи кариерата си в радиото. По отношение на длъжностите коментатор и анализатор отбеляза, че през отделните години ту е имало, ту не е имало такива длъжности.

Юлиана Тончева отбеляза, че за по-голяма точност следва да се говори за мерки и подход за разграничаване на анализатор-коментаторската дейност от чистото новинарство и репортерство.

Александър Велев поясни, че тази длъжност (коментаторите) по една или по друга причина е изчезнала през годините. Ако има такава длъжност коментатор, тя трябва да е изпълнена със съответното съдържание и човекът, който я заема, да бъде действително коментатор и с това да се занимава - да анализира, да събира информация и да може да поднася и да коментира събитията, а не само, за да му се даде почетна длъжност и да получава по-високо възнаграждение. За съжаление, това е изчезнало през годините.

Марко Семов не смята, че това е точно така – коментаторите са изчезнали от журналистиката; заместени са през тези години журналистите коментатори с политически коментатори, т.е. те са изгонени. Въпросът му е защо въобще е изгонена интелигенцията от Радиото и е заместена от политици?

Александър Велев потвърди казаното, като поясни, че от началото на 90-те години е имало много хора, които са имали способностите да коментират в БНР, но след това те са се разпръснали по други радиостанции – основно в ВВС, в Свободна Европа и т.н. БНР не е съумяло да задържи тези хора. Това е бил процес, при който държавата не е отпускала достатъчно средства, за да бъдат задържани тези хора. За жалост, БНР не е било конкурентоспособно.

Тома Иванов не е на мнение, че въпросът опира до средствата. БНТ и БНР не са проявили желание и политиците не са имали желание да има коментатори. Затова политиците са ги заместили.

Райчо Райков потвърди казаното от Тома Иванов, давайки пример с отпадането на “Отзвук” от програмата на БНТ. Там е имало журналисти, способни да коментират.

Лилия Райчева допълни, че още по-лошото е, че не се котират хора с памет. Затова са извършени масови уволнения през първите години на прехода. Това способства за депрофесионализацията, въобще, отбеляза тя.

В продължение на тази тема **Юлиана Тончева** отправи питане. Тъй като в концепцията си г-н Велев много пространно е разработил виждането си именно в тази посока – за програма “Христо Ботев”, където на финала е записано, че възнамерява максимално да използва ума и таланта на български писатели, музиканти, историци, и да работи съвместно с културни институции, тя би искала да чуе как смята да стане това? На какъв принцип възнамерява да работи съвместно с тях?

Александър Велев сподели, че от опита му в радиото и от познаването му за програма “Христо Ботев” смята, че тази програма може да се обнови и да звучи по-добре, по-съвременно, по-модерно, ако бъдат привлечени и външни автори в нея. За да бъдат привлечени тези външни автори, които са в сферата на културата (понеже предвижда това да бъде една културно-музикална програма – иска да изключи образованието и, ако има възможност да направи младежкия канал), то тогава в тази програма би следвало да навлязат нови хора. Това може да стане само с помощта на външни продукции и основно, съвместни продукции с творчески съюзи, с културни институти. Такива организации има немалко в страната. По този начин може да се излезе извън кръга на журналистите, които са само вътре в програмата “Христо Ботев”.

Първите спомени от детството на **Райчо Райков**, свързани с радиото, е предаването “Миладин и Костадин”.

Марко Семов си спомня, че първият коментатор по БНТ е бил Радослав Велев.

Райчо Райков задава въпроса: Какво радио е било БНР, че да го накара да запомни за цял живот “Радиотеатър за младия слушател”?

Александър Велев отбеляза, че и сега всяка година се правят драматургични произведения.

Тома Иванов смята, че другият въпрос е колко души слушат радиотеатър? Именно това е много същественото.

Юлиана Тончева напомни за обществената функция на БНР.

Маргарита Пешева отбеляза, че територията на “Христо Ботев” се е разширила напоследък.

Александър Велев потвърди, че “Христо Ботев” се развива, но има още какво да се желае. Програмата трябва да се динамизира, за да звучи съвременно, трябва сигналите ѝ да се сменят, за да има ново звучене, за да може “да лови ухото”. Всяка програма трябва да има своята физиономия, а не да бъде “тюрлю гювеч”, както обича да казва.

В тази връзка **Тома Иванов** отбеляза известното напрежение сред аудиторията по време на представянето в БТА. Той лично харесва такъв подход, но въпросът е сериозен. Дори и Александър Велев да бъде новият генерален директор на БНР, дали той смята, че няма да има вътрешно напрежение?

Александър Велев не смята, че ще има вътрешно напрежение. На прослушването в БТА “са скочили единствено двама действащи директори на

програми” и естествено е те да защитават това, което е в момента. Следва да се има предвид, че в “Христо Ботев” работят и много хора, които са наясно с проблемите. Съпротивата се преодолява чрез диалог, чрез убеждение, по пътя на разговора, а не изведнъж налагайки я. Това, което е заложил във виждането си за развитие на БНР може да стани постепенно, по пътя на диалога в радиото и чрез приобщаването на колкото се може повече хора, към тези идеи.

Райчо Райков отчита опасността от стремежа на генералните директори, които, за да потушат кризата (припомни христоматийния пример за криза в БНР през 2001 г.), стават заложници на един тесен кръг. Затова би искал да чуе дали Александър Велев ще може да се пребори с това? Пита, защото знае, че има такива водещи, на които “хич не им се иска да се движи водата”.

Александър Велев смята, че това може да стане и чрез привличането на хора, които в момента са извън Радиото. Такива, които (както е случаят с преждеговорившия – Георги Папакочев) са се откъснали от радиото, но са напълно наясно с нещата в БНР. Би привлякъл такива хора, които да са и с авторитет в гилдията, и които едновременно с това, познават нещата. По този начин може да се стопира този сепаратизъм и желанието за налагане, именно поради това, че някой е участвал в стачка. Намира въпросът за напълно логичен. Тези хора обаче, и преди са съществували в БНР и не са съумявали да диктуват напълно условията по време на мандата му. Напротив, дори са свалени от ефир, когато се е налагало и когато са злоупотребявали с онова, което “са държали в ръцете си”. Смята, че основният път е “по пътя на обективизма към програмата” (какво те правят) и въвеждането на ясни журналистически критерии, т.е. професионалните стандарти. Ако няма такива професионални стандарти, такива хора винаги “ще скачат по главата” на ръководството. Въвеждането на професионални стандарти ще постави нещата на мястото им.

Юлиана Тончева постави въпроса: Ако се приеме, че Александър Велев е генералният директор и има екипа, с който смята да работи, но в един момент се получава ситуацията, че се обявява лична позиция на водещ, как би реагирал в такава ситуация?

Тома Иванов доуточни въпроса – той е доколко смята, че трябва да се спазва някаква програмна дисциплина и доколко водещият има възможност да каже каквото си пожелае?

Александър Велев отбеляза, че много често такива водещи реагират спонтанно, първосигнално. В конкретния случай (става въпрос за звученето в ефир на Let it be в знак на солидарност с журналистите от БНТ, реагирани против избора на Емил Владков за генерален директор). Намира за абсурдно поведението на тази водеща. Тази реакция трябва да се обсъжда вътре в програмата и се реагира на нея вътре в програмата. Има творческо ръководство на програмата и евентуално може да се използва ред.-колегията като помощен орган, където да се обсъди поведението доколко е било правилно или не е. При наличие на професионалните стандарти, ако се обединят пет или шест души от ред.колегията около едно мнение, съответният водещ трябва да се съобрази с това мнение, смята г-н Велев.

Тома Иванов отбеляза, че това не може да стане в ВВС например. У нас се обсъжда дали е трябвало да стане, докато там това просто не може да стане. Там не може да се съобщи нищо извън това, което е написано.

В “защита на Българското национално радио” **Мария Стефанова** заяви, че това е радиото, което все още спазва “старото желязно правило, че една информация се проверява от три източника”. Никоя друга медия не спазва това.

Поради изтичане на времето **Райчо Райков** обяви край на събеседването и с третия кандидат за генерален директор на БНР, като отбеляза, че всички кандидати са били поставени при равни условия. От 13,00 часа СЕМ ще проведе заседание с една точка в дневния ред – Избор на Генерален директор на БНР.

ЧЛЕНОВЕ НА СЕМ:

Лилия Райчева	Маргарита Пешева
Мария Стефанова	Марко Семов
Райна Николова	Стефан Димитров
Тома Иванов	Юлиана Тончева
Райчо Райков		
Председател на СЕМ		